ABDULLAH BİN HÂZIR

Evliyânın büyüklerinden ve hadîs âlimi. İsmi, Abdullah bin Hâzır bin Sabbah olup, lakabı Abdüs'dur. Evliyâullahdan Yûsuf bin Hüseyn'in dayısı ve Zünnûn-i Mısrî'nin arkadaşıdır. Onunla uzun zaman sohbet etmiştir. İran'ın Rey şehrinde doğmuş ve orada vefât etmiştir. Doğum ve vefât târihleri belli değildir. Hicrî dördüncü asırda vefât etmiştir. Tasavvufta büyük derecelere kavuşmuş, pek çok velî yetiştirmiştir. Şeyh Abdullah-ı Ensârî ve Abdurrahmân Câmi' (k.sirruhümâ) gibi zâtlar tarafından, Zünnûn-i Mısrî'den (radıyallahü anh) daha büyük bir velî olduğu bildirilmiştir.

Abdullah bin Hâzır (radıyallahü anh) hadîs ilminde büyük âlim olup, Muhammed bin Abdullah el-Ensârî, Şaz bin Feyyaz, Kabisa bin Utbe el-Kûfî, İbrâhîm bin Mûsâ, el-Ferrâ', er-Râzî ve pek çok âlimden hadîs öğrenmiştir.

Abdullah bin Muhammed bin Naciye, Muhammed bin Yûsuf bin Bişr el-Hirevî, Ebû Bekr eş-Şâfiî ve başka âlimler de Abdullah bin Hâzır'dan (radıyallahü anh) hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir.

Yûsuf bin Hüseyn şöyle anlatır: "Mısır'a Zünnûn-i Mısrî'nin yanına gittikten sonra, Rey şehrine dönmek için yola çıktım. Bağdâd şehrine vardım. Dayım Abdullah bin Hâzır orada idi. Hacca gidecekmiş, yanına gittim. "Nereden geldin?" buyurdu. Dedim ki: "Mısır'dan gelip, Rey'e gidiyorum. Bana bir nasîhat etmenizi isterim." Buyurdu ki: "Kabûl etmezsin" "Ederim." dedim. O yine, "Kabûl etmezsin" buyurdu. Ben "Belki kabûl ederim" dedim. Yine o: "Biliyorum kabûl etmezsin" buyurdu. "İhtimâl ki kabûl ederim" dedim. Buyurdu ki: "Gece olduğunda git. Zünnûn-i Mısrî'den (radıyallahü anh) ne yazmış isen, hepsini Dicleye bırak." Dedim ki: "Bir düşüneyim." O gece endişeden dolayı katiyyen uyuyamadım. Gönlüm ona bir türlü râzı olmadı. Ertesi gün ona giderek: "Gönlüm bu işe râzı olmadı" dedim. Buyurdu ki: "Zâten ben sana kabûl etmiyeceğini söylemiştim." Dedim ki: "Bir şey daha söyler misiniz?" Buyurdu ki: "Onu da kabûl etmezsin." Dedim ki: "Kabûl ederim." Buyurdu ki: "Rey şehrine gittiğinde, ben Zünnûn-i Mısrî'yi gördüm deme." Bu sözü uzun bir müddet düşündüm. Bu söz bana evvelki sözlerinden daha zor geldi.

Tekrar ona gittim. Dedim ki: “Bu dediğiniz, iş zordur.” Buyurdu ki: “Sana, senin için gayet lüzumlu olan birşey söyleyeceğim.” “Buyurun söyleyin” dedim. Buyurdu ki: “Şimdi evine gittiğin zaman, insanları kendine da’vet etme. Allahü teâlâya da’vet ederken öyle yaşa ki, Allahü teâlâdan bir an gâfil olup, onu unutmayasın.” (Abdullah bin Hâzır’ın (radıyallahü anh) bu sözleri yanlış anlaşılıp, Zünnûn-i Mısrî’yi beğenmiyor sanmamalıdır. Onun maksadı: Zünnûn-i Mısrî (kuddise sirruh) tevhîd deryasına dalmış, garîb hâlleri ve halkın anlayamıyacağı tasavvufî sözleri olan bir velî olduğundan, halkın, bir Allah (Celle Celaluhu) dostuna düşman olmamaları içindir.) Abdullah bin Hâzır’ın (radıyallahü anh) bu sözünü, Şeyh-ül-İslâm Abdullah-ı Ensârî şu sözle izah buyurdu: Allahü teâlâ Musa’ya (aleyhisselâm): “Ey Mûsâ! Dilin her zaman beni zikretsin. Bulunduğun her yerde benimle ol” buyurdu. Bu iki büyük velî bu söz ve izâhlarıyla, her an Allahü teâlâyı hatırlayıp, onu bir an unutmamağı tavsiye buyurmuşlardır ki, dostluğa ve kulluğa yakışan şey de budur.

Abdullah bin Hâzır (radıyallahü anh), Ahmed bin Hanbel (radıyallahü anh) tarikıyla rivâyet ettiği hadîs-i şerîfte, Peygamberimiz (aleyhisselâm) “Sizden biriniz kendi nefsi için sevdiğini mü’min kardeşi içinde sevmedikçe, îmânı kâmil olmaz” buyurdu. Abdullah bin Hâzır, Şaz bin Feyyaz, Amr bin İbrâhîm, Katâde, Sa’îd bin Müseyyib, Abdullah bin Amr’dan rivâyet etti. Peygamberimiz (aleyhisselâm). “Allahü teâlâ, kocasına teşekkür etmeyen (ona nankörlük eden) ve onunla yetinmeyen, iktifa etmeyen kadına nazar etmez” buyurdu.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tabakât-üs-sûfiyye sh. 187

2) Târih-i Bağdâd cild-9, sh. 448

3) Nefehât-ül-üns (Osmanlıca) sh. 151